

ΤΟ ΝΕΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας «μεταρρύθμιση» ἢ πῶς σωστὰ «ἀναγέννηση» ἄρχισε νὰ γίνεται οὐσιαστικῇ. Φαίνεται, πὼς ὕστερ' ἀπὸ τὶς συζητήσεις, πού μπορούνε νὰ ὀνομαστοῦν προδρομικές, ἐστερεώθηκε κ' ἡ ἀπόφασις νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ συμπέρασμα, πὺν ἐβγαίνειν ἀπὸ αὐτές. Μὲ τὴν πραγματοποίηση τούτῃ δὲ μπορούμε βέβαια νὰ πούμε καὶ πὼς ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση καθορίστηκαν τελειωτικά. Ὅχι. ἀρχὴ κάποιας λύσης γίνεται καὶ θὰ χρειαστοῦν ἀκόμη καιρὸς κ' ἄγῳνες, πρὸ πάντων ἀγῳνες, γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν τελειωτικὴ ἐπιβολὴ τοῦ σωστοῦ καὶ τῆς ἀλήθειας. Ἡ ἀρχὴ ὅμως τούτῃ, καθὼς γίνεται, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε. πὼς εἶνε σημαντικὸ πρῶγμα, ἐπειδὴ ἡ ἐπιστημονικὴ πεποίθησις ἐφαρμόζεται θαρρετὰ στὴ μεριά, πὺν ἦταν ἡ δυσκολώτερη : στὴ χρησιμοποίηση τῆς δημοτικῆς γλώσσας γιὰ ὄργανο τῆς διδασκαλίας τῶν παιδιῶν, πὺν πρωτοπηγαίνουσι σχολιῶ. Ἀπὸ τοῦτο τὸ σημεῖο ἦταν γραφτὸ στὴν ἐκπαίδευσί μας νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀναγέννησίν της. Τὸ τί σημαίνει ἡ καθυστέρηση αὐτὴ τὸ ξέρουν ὅσοι καὶ λίγο μονάχα ἐπρόσεξαν στὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα.

Τὶ ἀγῳνες καὶ πόση συζήτηση ἀδικαιολόγητη — ἀδικαιολόγητη, ἐπειδὴ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀλήθειας δὲν πρέπει νὰ γίνεται συζήτηση — ὡς πὺν νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ, πὺν ἐξασφαλίζει σταθερὰ τὴν ἡθικὴ ἀνύψωση τοῦ λαοῦ!... Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, θυμόμαστε, ἐδῶ καὶ δεκατέσσερα χρόνια στὸ ἴδιο τοῦτο περιοδικό, παίροντας ἀφορμὴ ἀπὸ ἕνα διαγωνισμὸ γι' ἀλφαριθμητάρια, πὺν εἶχε προκηρύξει ὁ «Νουμᾶς» εἶχαμε γράψῃ (Νουμᾶς τοῦ 1905 ἀριθμ. 136), ὅτι, ἐνῶ σ' ἄλλες γῳρες συζητοῦσαν πὺν πρέπει νὰ εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ πὺν μόρφωση τοῦ παιδιοῦ, στὸν τόπο μας δὲν εἶχαμε ἀκόμη νοιώσει τί πρέπει νὰ μαθαίνουν τὰ παιδιά καὶ μὲ πὺν γλώσσα νὰ τὸ μαθαίνουν. Δὲν εἶχαμε ἀκόμη μὲν στὸ ὅλα τῆς νεώτερης ἐκπαιδευτικῆς ἐργασίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς ἀλήθειας.

Σήμερα γίνεται τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ νὰ μπορούμε στὸ δρόμο, πὺν θὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἐκπαίδευσί μας στὴν ἀναγέννησίν της. Τὸ βῆμα, ὅπως φαίνεται ὕστερ' ἀπὸ ὅσα εἶπαμε παραπάνω, δὲν ἦταν μῆτε εὐκολο, μῆτε δίχως ἐπικίνδυνους περισπασμούς. Πέρυσι τὸν Ἀπρίλι, ὅταν πρωτοβγήκαν κάπως θαρρετώτερα στὸ φανερό οἱ σκοποὶ ἐκείνων, πὺν ἐνόμισαν ὅτι ἔπρεπε πὺν νὰ κυριαρχήσῃ ἡ ἀλήθεια στὸ ἐκπαιδευτικὸ μας ζήτημα, ἀρκετοὶ ἐφῳνάξαν θυμωμένα κ' ὁ καθηγητῆς τῆς γλωσσολογίας κ. Γ. Χατζιδάκις ἐβγήκε μὲ τὸν ἐπιστημονικὸ του ὄγκο νὰ χτυπήσῃ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς. Ἡ πολεμικὴ του ἦταν ἀγρία καὶ κάπως ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς ἐπιστημονικῆς σοβαρότητας καὶ μετριοπαθείας. Ἀνάμεσα σ' ἄλλα ἔλεγε κ' ἔγραφε: «Κύριοι, τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα ὅσα, ὡς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, ἔχουν μεγάλην, αὐτόχρονα ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, μελετῶνται ἐπὶ μακρὸν καὶ τοῦτο οὐγὶ ὑπὸ δύο ἢ τριῶν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ τούτων ἐμπεριῶν μὲν τοῦ ἔργου αὐτῶν, πεπαιδευμένων δὲ ὅσον τὸ δυνατόν ἄριστα φιλοσοφικῶς, παιδαγωγικῶς, ἱστορικῶς καὶ γλωσσολογικῶς. Οὗτοι συνεργαζόμενοι συζητοῦσι, μελετῶσι, πειραματίζονται καὶ προβαίνουν εἰς τὰς ἀναγκαίας καὶ δυνατότας ἐκάστοτε κρινόμε-

νας μεταρρυθμίσεις, πάντοτε κατὰ μικρὸν, ὥστε νὰ μὴ ἐπέλθῃ ποτὲ ἀτότομος μεταβολὴ καὶ σύγχυσις: τοῦτο ἡλπίξεν ἕκαστος, ὅτι θὰ ἐγίνετο καὶ παρ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦτου ὀλίγοι τινὲς ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ ὡς αὐτοκράτορες διατάσσουν καὶ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις αὐτῶν.»

Σ' ἕνα μέρος μπορεῖ νὰ εἶνε ἀληθινὰ καὶ λογικὰ ὅσα διατεπῶναι ὁ κ. καθηγητῆς. Μὰ ἅμα στοχαστῇ καὶ νεῖς πόσες ἀκαρπες συζητήσεις ἔγιναν, ἐπειδὴ σ' αὐτὲς ποτὲ δὲν ἐκυριάρχησε τὸ ἐπιστημονικὸ πνεῦμα, παρὰ μόνον τὰ προσωπικὰ πάθη κ' οἱ ἀτομικοὶ ἀκόμη ὑπολογισμοί, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δικαιώσῃ ἐκείνους, πὺν εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ἐφαρμόσουν τὴν θέλησίν τους. Ὁ ἴδιος ὁ κ. καθηγητῆς τῆς γλωσσολογίας πόση σοφιστεία καὶ πόση ἐπιστημονικὴ ἀνακριβεία δὲν ἐχρησιμοποίησε στὴν πολεμικὴ του. Κανείς, πὺν μελετᾷ στοχαστικὰ καὶ πὺν πρὸ πάντων φιλοσοφεῖ ἐπάνω στὴς αἰτίες κάθε μεταρρύθμισης καὶ στὰ πιθανὰ ἀποτελέσματα τῆς, δὲ θὰ πειθμούσεν ἕνα τόσο σοβαρὸ ἔγγραμμα νὰ λυθῇ μὲ τρόπο αὐταρχικό. Ἀπὸ ὅσα ξέρουμε, κ' ὁ ἴδιος ὁ Ψυχάρης, μ' ὅλο τὸν πόθο του νὰ ἰδῇ γλῶσσα τοῦ σχολιοῦ τὴ δημοτικὴ, φανερὰ ἀποδοκίμαξε τὴν αὐταρχικὴ λύση. Μὰ ὅταν εἶνε φανερώτατο, πὼς συστηματικὰ καὶ μὲ πείσμα σωριάζονταν ἐμπόδια ἀμέτρητα στὴν ἐφαρμογὴ μιᾶς ἀλήθειας, πὺν ὁ καιρὸς καὶ τὰ πράγματα θροντοφονοῦσαν τὴν ἀνάγκη τῆς, ἔπρεπε νὰ μποῦν στὴν ἄκρη ὅλοι οἱ δισταγμοὶ καὶ κάθε ἐπιφύλαξη καὶ νὰ γίνῃ τὸ τόλμημα, ἂν εἶνε τόλμημα ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀλήθειας.

Καὶ τὸ τόλμημα ἔγινε. Ἐνα ἀπὸ τὰ φανερώματα τοῦ εἶνε καὶ τὸ περιστατικό, πὺν μᾶς ἔδωκεν ἀφορμὴ νὰ διατυπώσουμε τοὺς παραπάνω στοχασμούς. Εἶνε τὸ «ἀναγνωστικὸ τῆς Γ' τοῦ Δημοτικοῦ» τὸ γραμμένο ἀπὸ τὸν κ. Ζαχ. Παπαντωνίου καὶ πὺν ἔχει τίτλο «Τὰ Ψηλὰ Βουνά». Τὸ πρῶτο ἀληθινὸ βιβλίον, πὺν δίνεται στὰ Ἑλληνόπουλα. Δὲ μᾶς συνεπαίρνει ὁ ἐνθουσιασμός γιὰ τὸ ἄρχισμα τῆς μεταρρύθμισης στὴν ἐκπαίδευσιν τόσο, πὺν νὰ μεγαλῶνῃ στὴ δική μας τοῦλάχιστο κρίσις κ' ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Τὰ «Ψηλὰ Βουνά» γραφῆκανε σύμφωνα μὲ τὰ πορίσματα, ὅπου ἔχει κατασταλάξει ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη. Γιὰ τὴ συγγραφή τοῦ βιβλίου τούτου ἐφαρμόστηκε πιστὰ ἡ μέθοδος, πὺν καθόρισαν οἱ πὺν νεώτεροι ἐργάτες τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς, ἡ μέθοδος τῆς ὁμοιομορφίας ἢ ὁμοιογένειας. «Ὅλο τὸ ἀναγνωστικὸ εἶνε σάν ἕνα μεγάλο διήγημα, ἀντίθετα σ' ὅτι ἦταν ὡς τὰ τώρα τὰ τέτοιον εἶδους Ἑλληνικὰ βιβλία: διάφορα μικρὰ κομματάκια ἀραδιασμένα ἀσύνδετα τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο καὶ σχεδὸν χωρὶς καμιά κεντρικὴ ἰδέα. Μπορούμε τὸ ἀναγνωστικὸ αὐτὸ νὰ τὸ χαρακτηρίσουμε σάν ἕνα τελειοποιημένο Ροδισῶνα ἢ Γεροστάθη, πὺν ἀπὸ χρόνια πολλὰ ἔχουν πάψει νὰ χρησιμοποιοῦνται στὰ σχολιά.

Καὶ σ' αὐτὸ ἀκόμη τὸ ζήτημα εἶχε καθυστέρησει ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας μέθοδος. Μπαίνει στὸ Ἑλληνικὸν σχολιὸ ἕνα τέτοιον εἶδος βιβλίου μόνον σήμερα, ἐνῶ ἄλλου, ὅπως στὴ Γαλλία, στὴν Ἀγγλία, στὴν Γερμανία, ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη ἐφαρμόζει γύρω σὲ μιὰ κεντρικὴ ἰδέα ὅλη τὴ διδασκαλία μιᾶς ἡμέρας ἢ καὶ μιᾶς βδομάδας. Παίρνει δηλαδὴ ὁ δάσκαλος γιὰ θέμα τῆς διδασκαλίας του τὸ στόρι ἢ τὸ ψάρι ἢ τὸ χιόνι κ' ἀπάνω σ' αὐτὸ κάνει τὸ μάθημα τῆς ἡμέρας ἢ κ' ὁλόκληρης βδομάδας κ' ἔτσι γιὰ τὸ μικρὸ μαθητὴ ὑπάρχει «τὸ κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος.» Στὸ βιβλίον τοῦ κ. Πα-

παντωνίου βρίσκεται το κέντρο τούτο· να γνωρίση το παιδί τη φύση και μάλιστα τη φύση την Ἑλληνική. Μακριά από κάθε σχολαστική προσπάθεια για τη μόρφωση τοῦ παιδικοῦ γνωστικοῦ, δίνονται στο παιδί μαθήματα πραγματογνωσίας καὶ φύσιγνωσίας με τρόπο ἁπλό καὶ ἑλκυστικό. Ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο. τοῦ ξετιλίγεται ἡρεμία ἢ ζωὴ· πραγματοποιεῖται ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαίδευσης, ποὺ δὲν εἶνε ἄλλος παρὰ πῶς ἡ ἐκπαίδευση νὰ γίνεται ἐφαρμογὴ στὴ ζωὴ.

Δὲ θὰ ἐπιμείνω σ' ὅλα τὰ καθέκαστα τοῦ βιβλίου. Τὸ σημαντικώτερο σ' αὐτὸ εἶνε ἡ ὁμοιομορφία στὴ γλώσσα, ἡ ὁμοιογένεια στὴν οὐσία του, ἡ ἀπουσία κάθε προσπάθειας γιὰ ἀποκρουστικὴν στὸ παιδικὸ πνεῦμα ἡθικολογία. Τὸ ἡθικὸ συμπέρασμα ἢ καὶ ἀποτέλεσμα βγαίνει μόνο του ἀπὸ ὅλο τὸ νόημα τῶν μικρῶν κομματαίων, ποὺ ἀποτελοῦν ἓνα ἁρμονικὸ σύνολο. Κανένα ἀπὸ τὰ περιστατικά, ποὺ ἰσοροῦνται, δὲν ἔχει ἐπιμέθιο. Τὸ παιδί ἀφίνεται νὰ βγάλῃ μόνο του τὸ ἡθικὸ συμπέρασμα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά ἔχει καὶ ὁ δάσκαλος ὅλη τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἱκανοποιῇ τὸ ἐνδύφερό τοῦ παιδιοῦ, ποὺ θὰ ξυπνᾷ στὸ κάθε κεφάλαιο, νὰ ἱκανοποιῇ τίς ἀπορίες, ποὺ θὰ τοῦ γεννιοῦνται.

Ἀλλὰ τὸ βιβλίο ἔχει καὶ σημαντικὰ σφαλῆρα σημεία. Φαίνεται πῶς εἶνε γραμμένο ἀπὸ λογοτέχνη, ποὺ ἔχει νὰ διηγῆται ὁμορφα· φαίνεται ὅμως συχνὰ καὶ πῶς δὲν εἶνε γραμμένο ἀπὸ προσεκτικὸ παιδαγωγό. Ὑπάρχουν μέρη, ποὺ, γιὰ μᾶς τοῦλάχιστο, δὲν εἶνε κατὰλληλα γιὰ τὴ μόρφωση τῆς παιδικῆς ψυχῆς καὶ τοῦ παιδικοῦ ἡθικοῦ. Ἐξαφνα ὅσα λέγονται γιὰ στοιχειὰ καὶ γιὰ φαντάσματα, ὅπως τὰ δημιουργήσεν ἡ λαϊκὴ πρόληψις καὶ ἡ ἀνηξεροσύνη, ἔπρεπε νὰ λείπουν ὁλότελα. Ἡ πρόθεσις βέβαια τοῦ συγγραφέα εἶνε ν' ἀποδείξῃ γελοία τὴν πίστη τῶν ἀποϊκῶν ἀνθρώπων στὴν ὑπαρξὴ φαντασμάτων, ἀφοῦ παρουσιάζει τοὺς μικροὺς ἥρωές του νὰ πηγαίνουν ἀφοβα — ὄχι ὅμως καὶ ὅλοι — στὸ σπῆτι τοῦ στοιχειοῦ καὶ ἐκεῖ νὰ βρίσκουν μόνο πέτρες καὶ βράχους. Μὴ ὁ ἀποδεικτικὸς αὐτὸς τρόπος δὲν εἶνε ἀπρέλεια ἀποτελεσματικὸς γιὰ τὴν παιδικὴν φαντασίαν, ποὺ πάντα θὰ κρατῆται πολὺ μέσα τῆς τὴν πρώτη ἐντύπωσιν ἀπὸ ὅσα λέγονται γιὰ στοιχειά. Τὸ ἐπισόδιον τοῦ μεθυσμένου μυλωνᾶ εἶνε παρόμοια ἀντιπαιδαγωγικά. Οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες γιὰ νὰ κάνουν τὰ παιδιά τους ν' ἀποστρέφονται τὸ μεθύσι τοὺς παρουσίαζαν μεθυσμένους δούλους καὶ τ' ἀφίναν νὰ βλέπουν ὅσα ἄσχημα ἔκανον τοῦτοι. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶνε ἐπιγνώσιμος γιὰ τὴν δοθότητα τοῦ ἐπισοδίου. Μὰ στὰ «Ψηλὰ Βουνά» τὸ μεθύσι τοῦ μυλωνᾶ παρουσιάζεται μόνο μετὰ τὴν ἀστέϊαν ἔφη του, γιὰ τοῦτο καὶ δὲ γίνεται διδακτικόν. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ πολὺ γλήγορα, ὅταν ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς μικρῆς κοινότητος παρουσταίνῃ τὸ μεθυσμένο μυλωνᾶ μόνο γιὰ νὰ γελάσουν τῶν αὐτῶν.

Τὸ ἴδιον ἔχουμε νὰ εἰποῦμε καὶ γιὰ τὶς γελοιογραφίες. Οἱ εἰκόνες βέβαια εἶνε ἀπαραίτητες γιὰ τὴν αἰσθητικὴν μόρφωση τοῦ παιδιοῦ, γιὰ τὸ ξύπνημα τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ αἰσθήματος. Οἱ εἰκόνες ὅμως, οἱ μορφωτικὲς μετὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τὴν δύναμιν γιὰ τὴ συνείδησιν τοῦ ὅραϊον· ὄχι καὶ οἱ γελοιογραφίες· καὶ μάλιστα σὰν τὶς γελοιογραφίες τῶν «Ψηλῶν Βουνῶν», ποὺ δὲν πιστεύουμε νὰ τις θαρρῇ καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Παπαντωνίου γι' ἀριστουργήματα. Ἡ γελοιογραφία εἶνε πρῶτ' ἀπ' ὅλα παραμόρφωση. καὶ τὸ παιδικὸ μυαλὸ, ἢ παιδικὴ κρίσις δὲν εἶνε ἀκόμη ὥριμα γιὰ νὰ δε-

χτοῦν ἀξιώματα τὴν ἐντύπωσιν, ποὺ θὰ τοὺς ἀφίσῃ.

Στοματήσαμε στὰ σφαλῆρα αὐτὰ σημεία τοῦ βιβλίου, ἐπειδὴ — κατὰ τὴ γνώμην μας πάντα — ρίχνουν κάποιον δυνατόν ἴσχιον στὶς ἄλλες ὁμορφίαις του καὶ στὰ πολλὰ προτερήματά του, ποὺ ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα εἶνε καὶ ἡ χάρις στὴν ἐξιστόρησιν. Τὸ διαβάσει τὸ βιβλίου αὐτὸ καὶ κάθε μεγάλος μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ ἴδῃ πῶς ἔγραψε γιὰ τὰ παιδιά ἓνας Ἕλληνας λογοτέχνης καὶ σιγὰ — σιγὰ ξεχνάει τὴν κριτικὴν του προδιάθεσιν καὶ τὸ διαβάσει πᾶν ἔργον ἀπόλυτα λογοτεχνικόν. Τοῦτο θαρροῦμε, μπορεῖ νὰ εἶνε ὁ καλλίτερος ἔπαινος τῶν «Ψηλῶν Βουνῶν».

Τὸ βιβλίο θὰ μῆνι στὰ σχολιά. Ἀρχὴ οὐσιαστικῆς τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας μεταρρυθμίσεως. Ὡς ἐλπίσουμε πῶς αὐτὴ θὰ στερεωθῇ τόσο, ποὺ οἱ ἀντίπαλοί της νὰ μὴ μπορέσουν νὰ τὴν πισθοδρομήσουν.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΥΡΙΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΓΛΕΝΤΙΑ

ΕΝΑΣ ΑΠΟΥΑΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Daniel Bonoseneptius λέγεται καὶ τὸ βιβλιαράκι του : «Φύρδην-Μιγδην» καὶ τὰ ποιήματά του....— ὁρίστε καὶ τὸ δείγμα :

Ἀθέλητα, παρθένα
σ' ἐπότησα νερό
ἵνα μὴ μ' ἐνθυμῆσαι
ἐμὲ τὸν κατερό.

Ἀθέλητα τὴ λήθη
ἔδωκα εἰς ἐσέ
ἵνα μὴν ἐνθυμῆσαι
ἐμένας, ὦ καί.

Καὶ τώρα εἰς τὸν τοῖχο
τὸν καίκαλο κτυπῶ
γιὰ τὰ καμώματά μου
ποὺ ντρέπομαι νὰ πῶ.

Καὶ τραβοῦν στὴν ἴδια νότα ὅλα τὰ ποιήματα, τὸ ἓνα καλύτερον ἀπὸ τ' ἄλλο. Καὶ γελάς, ξεκαρδίζεσαι, ὅσο δὲ γελάς μετὰ τὶς περιφρῆμες ποιητικὰς συλλογὰς ποὺ βγήκανε στὸ τέλος τῆς περασμένης χρονιάς.

Ὁ κ. Bonoseneptius φαίνεται μαθητὴς τοῦ Ἀλεξανδρειανοῦ ποιητῆ Καβάφη καὶ βέβαιος Ἀπουάνος. Κρίμα μοναχὰ ποὺ τὸ βιβλίο του τῷγαλε τώρα, καὶ ὄχι στὰ 1918, γιὰ νὰ εἶνε καὶ αὐτὸς δικαιώματα στὸ «Ἀριστεῖον τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν».

Κ. ΑΗΔΟΝΙΔΗΣ

ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ γερμανικὸν τῆς Ebner-Eschenbach)

Ἐνα τραγουδάκι. Πές μου πῶς μπορεῖ
τόσον ἢ καρδιά μας νὰ τὸ λατρεῖ;
σ' ἓνα τραγουδάκι μέσα τί θὰ λάχῃ;

Τίποτε· διὸ λέξεις μόνο ρυθμικές,
μόνο διὸ ριμοῦλες ταιριαστές, γλυκὲς
καὶ ψυχὴν ἀκέρεια τότε ἐντὸς του θάχῃ.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ